EMBARGO TOT HET MOMENl VAN UI I SPREKEN/GESPROKEN TEKST GELDT!

SPKKCH PARTIJ VOORZITTER Mr. M.L.A. VAN RU, UITGESPROKEN TUDENS DE CDA- PARTURAAD OP ZATERDAG 5 JUNI 1999 IN DE TWPWSCHE SCHOUWBURG TE ENSCHEDE

Titel; "CDA: partij van de regio's en van alle generaties"

Beste partijraadsleden.

Deze week is Nederland getuige geweest van een beschamende vertoning in politiek Den Haag. De paarse coalitie lijkt gered, maar de parlementaire democratie is beschadigd. Als iets duidelijk geworden is deze week dan is het de pyrrus-overwinning van paars. Politici klagen al jaren over lage opkomstcijfers. De burger toont steeds minder interesse in de politiek.

Het kabinet respectievelijk de coalitie hebben dat beeld stevig bevestigd. Het is de enquêtecommissie onder leiding van Theo Meijer (CDA) die een onthutsend beeld heeft bloot gelegd van de politiek. Hard, maar eerlijk. Vele 'vooroordelen die burgers ten opzichte van politiek hebben worden in het rapport van de enquêtecommissie bevestigd. Een kabinet dat met de rug naar de samenleving staat. Ministers die van elkaar niet weten wat zij doen. Ministers die geen zicht hebben op wat de ambtenaren doen. Geen management, geen leiding, geen visie, voortmodderen in de zelfgenoegzame polder. Men veronderstelt dat de burger gelooft dat de uitkomst van het parlementaire debat over de Bijlmer-enquête niets te maken zou hebben met de lijmpoging.

Natuurlijk heeft de burger feilloos door dat D66 in het pak wordt genaaid als gevolg van een door de politiek "lijder" van die partij zelf veroorzaakte crisis. In ruil daarvoor mocht Borst blijven zitten van de grote broer PvdA. Twee van de PvdA-Kamerleden bleven geloofwaardig; Van Gijzel en Oudkerk. De rest zwichtte voor het machtswoord van een demissionair ministerpresident.

Maar gelukkig is er een stabiel en bescheiden zelfverzekerd CDA. Ik zou met u drie thema's willen behandelen:

i) overleeft de parlementaire democratie in zijn huidige vorm?
ii) het CDA als partij van en in de regio's
iii) het CDA als partij van de generaties

<u>Ad i) overleeft de parlementaire democratie?</u>

De representatieve democratie overleeft op termijn uitsluitend indien burgers zich blijven herkennen in de politici. De parlementaire democratie wordt van binnenuit bedreigd door het niet meer serieus nemen van de regels van het staatsrecht en de grondwet. Het begrip ministeriële verantwoordelijkheid is uitgehold. Anno 1999 hoeft een bewindsman of bewindsvrouw nergens meer voor af te treden. Verantwoordelijkheid wordt verward met schuld. Collectieve schuld wordt individuele onschuld. Bovendien telt altijd het hogere coalitiebelang. Men is als de dood dat als er één pion valt, er meerdere vallen. Paars houdt zichzelf in een wurgende houdgreep van de macht. De drijfveer van paars lijkt macht als doel op zichzelf te zijn alsof het in de politiek niet meer zou gaan om idealen. Daarnaast wordt de parlementaire democratie van buiten bedreigd. De samenleving wordt ingewikkelder, maar ook dynamischer. Wij gaan naar een kennismaatschappij. De ontwikkelingen gaan in een rap tempo. Via internet ligt de wereld aan de voeten van een ieder. Een patiënt die door middel van internet de wetenschappelijke bronnen raadpleegt over zijn ziekte is beter geïnformeerd dan de huisarts zelf Binnenkort kunt u een hypotheek afsluiten bij een buitenlandse bank via internet. In de Verenigde Staten werden vorig jaar 7% van de auto's via internet verkocht. Vorig jaar kreeg ik mijn eerste klant binnen die onze web-site vergeleken had met de concurrenten. Uiteraard meldde hij zich via e-mail. Wat betekent dat voor de gezagsverhouding huisarts/patiënt, wat betekent dat voor de assurantietussenpersoon, wat betekent dat voor de dealers van auto's? De nieuwe vraag is niet wie heeft het kapitaal en wie heeft de arbeid. Nu het FNV een groeiend aantal VVD-leden heeft en een dalend aantal PvdA-leden is de klassieke tegenstelling arbeid/kapitaal opgeheven. Wel doet zich de vraag voor wie toegang heeft tot internet en wie niet. Kortom een nieuwe tegenstelling; kennis versus onkunde. Hoe worden de burgers/consumenten beschermd en door wie? De traditionele nationale overheid die heer en meester is op het eigen grondgebied wordt verleden tijd. Grenzen vervagen. Ook voor het CDA zal de vraag centraal komen te staan wat de gevolgen van informatisering, communicatie en technologie zullen zijn op de samenleving. Directere keuzes kunnen makkelijker gemaakt worden via internet en e-mail. Redt de vertegenwoordigende democratie in zijn huidige vorm het wel in de 21ste eeuw? Maar informatisering, technologie en communicatie zijn niet zaligmakend. Want aan de ander kant zien wij een enorme behoefte bij mensen tot het zoeken naar de eigen wortels, het beleven van de eigen identiteit, het deel willen uitmaken van een gemeenschap van waarden. Deze schijnbaar tegengestelde ontwikkelingen kunnen heel goed samengaan. Zo kan een modem mens in verschillende kringen opereren. Nieuwe technologieën kunnen bijdragen aan een grotere betrokkenheid, maar ook aan een

verkilling. Aan ons de keus. In heel Europa willen economisch krachtige regio's qp een bepaald moment politieke invloed in de landspolitiek. Dat is logisch; economische kracht vertalen in politieke invloed. Wat dat betreft is het opmerkelijk dat de kabinetten Kok 1 en Kok 11 typisch eenzijdig samengestelde randstadkabinetten zijn. Dat doet geen recht aan de gerechtvaardigde wens van regio's buiten de Randstad. De roep om herkenning is groot. De kloof tussen het kabinet en de kiezers wordt steeds groter. Ook het CDA zal een visie moeten ontwikkelen op de werking van de parlementaire democratie in de 21ste eeuw. Juist een partij die sterk is in de regio's, zou de discussie moeten durven openen over veranderingen in het kiesstelsel, bijvoorbeeld bij Tweede Kamerverkiezingen twee stemmen uitbrengen; één voor een partij en één voor een persoon. Op die manier zou de band tussen de kiezer en gekozene verbeterd kunnen worden. Dergelijke voorstellen passen bij het gevoel van regionalisering binnen de partij. In het najaar zal er samen met de Bestuurdersvereniging een symposium worden georganiseerd over staatsrechtelijke en bestuurlijke vernieuwing. Op dit symposium waarop tevens officieel door de partij afscheid zal worden genomen van de Eerste Kamerleden die afgelopen dinsdag de Eerste Kamer verlieten zullen vragen aan de orde komen als: wat is de rol en de positie van de Eerste Kamer, kunnen veranderingen in het kiesstelsel de werking van de parlementaire democratie versterken, is de teledemocratie een oplossing? Als het om het behoud van de parlementaire democratie gaat, kan het CDA niet volstaan met de constatering dat alles prima functioneert. De partij zal de discussie aanmoeten. En ik ben ervan overtuigd dat de partij die discussie graag aanwil.

Maar ook zal het CDA maatwerk oplossingen moeten bedenken voor de vragen als bestuurlijke vernieuwing in de grootstedelijke gebieden. Het is opvallend hoe snel paars hier de zaak heeft laten vastlopen. Met name de PvdA en de VVD zijn daar een gevangene van elkaar. Het CDA zal hier voor de doorbraak moeten zorgen.

<u>Ad ii) Het CDA als partij van de regio's</u>

Het CDA thuis in de regio, wij hebben het bij de Provinciale Statenverkiezingen kunnen merken. Wat een geweldig resultaat. Hier wil ik nogmaals alle lijsttrekkers, vrijwilligers, campagnevoerders en provinciale statenleden bedanken voor hun inzet. De kiezers hebben dat 4 maart jl. beloond. Dankzij jullie is het CDA nu de grootste partij in de senaat. Zoals U bekend is, bezoek ik sinds 21 december 1998 alle Provinciale Afdelingen en Kamerkringen. Aan de beurt is nog Overijssel. Wij komen nog met een plan van aanpak. Vooruitlopend daarop heeft het Dagelijks Bestuur het initiatief genomen om een regionaal beraad te starten. Zulks in het kader van CDA partij in de regio's. De regio's zullen zelf bepalen welk onderwerp er op de landelijke agenda gezet zal moeten

worden: wonen, werken, zorg of veiligheid etc. Het land zal worden opgesplitst in vier a vijf regio's. Het partijbureau in goede samenwerking met het Wetenschappelijk Instituut zal hier een faciliterende functie hebben. Het benadrukt nog eens dat wij partij van de regio's zijn. Dat wij niet alleen 25 van de 75 gedeputeerden in dit land leveren, meer dan 220 burgemeesters hebben en ruim 400 wethouders, maar vooral ook dat wij intellectuele en bestuurlijke denkkracht hebben over bet hele land. Het CDA regeert dit land mede lokaal en regionaal. Vanuit die kracht kunnen wij mede terugkomen. Het eerste regionaal beraad starten wij in juni nog in het Zuiden, gevolgd door het Oosten, Noorden, en Westen. Daarnaast zal het DB het initiatief nemen om samen met een aantal vertegenwoordigers van het CDA in de grote steden nieuwe impulsen te ontwikkelen om het CDA ook een partij te laten zijn van de grote stad. De één kan daarbij van de ander leren. De grote stad kenmerkt zich enerzijds door een grote economische en culturele dynamiek. Anderzijds worden met name de achterstandswijken geconfronteerd met een samenballing van maatschappelijke problemen; relatief eenzijdige bevolkingssamenstelling, isolement van ouderen, hoge werkloosheid, (jeugd)criminaliteit, allochtonenvraagstuk en mobiliteitsproblemen. Hier zien wij dat de draden van de solidariteit steeds dunner lijken te worden. Hier zal het CDA ook zijn vernieuwingsslag moeten maken. Niet meer de vanzelfsprekendheid van de vertrouwde partij die zich centraal in het maatschappelijke middenveld heeft genesteld met om zich heen alleen haar natuurlijke bondgenoten. Beste mensen, die tijd is definitief voorbij. Wie dan wel? Het CDA zal eerst de thema's moeten benoemen op basis waarvan het CDA een nieuw web van solidariteit gaat weven. Zo zou het CDA het initiatief moeten nemen om de problematiek van het asiel- en vluchtelingenbeleid op een goede manier in debat te brengen. Samen met maatschappelijke organisaties, omroeporganisaties, vakbonden, kerken, vluchtelingenorganisaties, maar ook met andere politieke partijen een europees plan van aanpak ontwikkelen. Dat kan soms verrassende coalities opleveren. Een plan van aanpak waarbij humaniteit en rechtvaardigheid voorop staan. Niet alleen reageren op de beelden in de laatste tentenkampen, maar vooral ook vooruit denken. Partners in nieuwe bondgenootschappen zoeken.

<u>Ad iii) Het CDA als partij van de generaties</u>

Het zoeken naar nieuwe vormen van solidariteit kan ook gestalte krijgen door het ontwikkelen van een goed generatiebeleid. Immers, 'vorige en volgende' generaties beïnvloeden elkaar over en weer. Wat je jong overkomt kan grote gevolgen hebben voor je verdere leven. En wat je overkomt in de werksfeer tegen de tijd datje met VUT gaat, kan bepalend zijn voor de manier waarop je op je leven terugkijkt. Het leven van de generaties speelt zich voor een groot deel af binnen de

familieverbanden. Het overheidsbeleid - om het even of dat op het gebied van ouderschap, gezondheidszorg of juist voor ouderen is - heeft per definitie grote invloed op die verbanden. De menselijke levensloop wordt tegenwoordig gekenmerkt wordt door meer dynamiek en flexibiliteit dan vroeger. Dit betekent dat er veel meer een voorwaardenscheppend beleid moet zijn om kansen, mogelijkheden en verantwoordelijkheden te benutten voor een continu menselijk ontwikkelingsmodel.

Daarbij moeten ook begrippen en denkpatronen aan een herijking worden onderworpen.

Ik noem hiervan een enkel voorbeeld.

]. Het begrip “alleenstaand” speelt niet alleen tijdens de jonge volwassenheid, maar ook na een echtscheiding en ook na de dood van een partner.

2. Onderwijs is niet alleen voor jeugd. De noodzaak tot een education permanente maakt onderwijs, geënt op specifieke groepen, tot iets waarmee alle generaties hun voordeel moeten gaan doen.
3. Ouder worden en -zijn heeft zijn voorgeschiedenis. Die voorgeschiedenis speelt zich bijvoorbeeld nu af in wat Heleen Crul-van Brussel “de sandwichgeneratie” heeft genoemd; de tussengeneratie die geklemd zit tussen de zorg voor kinderen die steeds langer een beroep blijven doen op hun ouders, én tussen de zorg voor oudere ouders, die onvoorzien massaal een derde leeftijd hebben gekregen. De politiek denkt nog onvoldoende in samenhang tussen de generaties en toetst beleid en voorzieningen aan consequenties voor de levensloop van mensen. Het beleid houdt onvoldoende rekening met generaties of een levensloopconcept bij beleid op het gebied van gezondheidszorg, belasting, onderwijs, stedenontwikkeling en woningbouw. Voorzieningen die ouders nodig hebben om de combinatie van zorg en werk te verlichten, zouden ook voor ouderen van groot nut kunnen zijn; denkt u bijvoorbeeld aan integrale thuiszorg.

Deze filosofie en de concrete aanbevelingen voor het jeugdbeleid worden door ons nu binnen het kader van een integraal generatiebeleid geplaatst. Recent heeft het Wetenschappelijk Instituut een uitstekend initiatief genomen hetgeen heeft geresulteerd in een christen-democratische visie op ouderenbeleid. De titel; “Respect”. De drie hoofdthema’s zijn; participatie, bestaanszekerheid en ouderenzorg. Onder participatie verstaan wij een samenleving die uitnodigend is voor ouderen. Ouderen niet aan de zijlijn plaatsen, maar de samenleving zo inrichten dat zij zich gestimuleerd voelen en de kans krijgen om een actieve bijdrage te blijven leveren, of dat nu is in het vrijwilligerswerk of in een betaalde baan. Maar ook daarna moet een gevoel van overbodigheid

voorkomen worden. Juist dan moeten ouderen het gevoel kunnen hebben ‘het is goed dat ik er ben’. Ook als het moment komt dat een beroep gedaan moet worden op de zorg door anderen. Het was toen nog premier Lubbers die in een bekende rede al stelde; ieder mens telt, jong en oud. Ruud die overigens de afgelopen vier jaar op de welbekende stimulerende wijze het voorzitterschap van het Wetenschappelijk Instituut heeft bekleed. Zeer veel dank daarvoor, Ruud. Ik hoop, maar ik weet wel een beetje zeker dat wij een beroep mogen blijven doen op je. Met betrekking tot de bestaanszekerheid moet de arbeid ervoor zorgen dat het draagvlak voor collectieve solidariteit in stand blijft. Solidariteit tussen de generaties. Maar ook solidariteit tussen de ouderen onderling. Geen kloof tussen annen en rijken. Vandaar vanuit de typisch christelijk-sociale gedachte aandacht voor oudere huishoudens die financieel erg krap zitten. Dus gerichte lastenverlichting voor die mensen die het echt nodig hebben. Laten wij het vertrouwen van de burgers niet beschamen, maar ideëel geïnspireerd bezig zijn met de architectuur van de nieuwe solidariteit. Laten wij samenbinden, laten wij bruggen slaan, laten wij inspireren en enthousiasmeren. Laten wij ons daarbij laten leiden door de geest die onverwoestbaar is. Laten wij onwankelbaar de 21ste eeuw ingaan. De christen-democratie heeft een eigen plaats onder de zon. Laten wij het magische jaar 2000 uitroepen tot het jaar van het bondgenootschap tussen de generaties. Net zoals in het jaar van de veiligheid (1999) gaan wij dan aan de hand van een discussiestuk, regionale debatten, debatten via internet, betrokkenheid van de afdelingen, de partij, de gelieerde organisaties en de Tweede Kamerfractie de mensen opzoeken.
Beste mensen, het CDA is niet alleen de partij van de regio’s en de partij van de generaties, maar vooral de volksbeweging van de toekomst!